

Meerjarenbeleidsplan

Museum Terra Maris

2024 – 2028

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave _____	2
1. Missie en kernwaarden _____	3
1.1 Visie _____	3
1.2 Missie _____	3
1.3 Dit doen we door: _____	3
1.4 Positie _____	3
1.5 Kernbelofte _____	3
2. De basis _____	4
2.1 Het idee _____	4
2.2 De praktijk _____	4
2.3 De uitdagingen _____	4
3. Prioriteiten _____	6
3.1 Collectie _____	6
3.2 Museum & Hortus Zelandiae _____	6
3.3 Verbinden & maatschappelijke relevantie _____	9
3.4 Ondernemend & zichtbaar _____	14
4. Verdere ambities, nog niet haalbaar met de huidige bemensing en financiering _____	15

1. Missie en kernwaarden

1.1 Visie

“Behoud en herstel van biodiversiteit zijn noodzakelijk voor het leven op aarde”

De laatste jaren neemt de biodiversiteit - de verscheidenheid aan levende organismen op onze planeet - af. Biodiversiteit zorgt voor schone lucht, fris water, een goede kwaliteit van de bodem en voor de bestuiving van gewassen. Het helpt om klimaatverandering te bestrijden en om ons hieraan aan te passen. Levende organismen zijn met elkaar verbonden binnen dynamische ecosystemen, zoals de Zeeuwse delta, dit zorgt ervoor dat ze een bepaalde robuustheid hebben, maar die heeft zijn grenzen. Het verdwijnen van meerdere soorten kan dus een vergaande impact hebben op onze voedselketen.

1.2 Missie

De missie van het museum is als volgt geformuleerd:

“Museum Terra Maris wil op een spannende en speelse wijze informatie geven aan een breed publiek over natuur en landschap van Zeeland, waarbij de relatie met de (internationaal gezien) unieke ontstaansgeschiedenis van het Zeeuwse land (de wisselwerking tussen mens en natuur) een centraal thema is. Het museum genereert draagvlak voor de bescherming van de biodiversiteit en de natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het Zeeuwse landschap. Het museum verzamelt en beheert relevante collecties die betrekking hebben op natuur en landschap in Zeeland.”

1.3 Dit doen we door:

- te bouwen aan onze collectie van biologische diversiteit en de toegankelijkheid daarvan te vergroten;
- gebruikmakend van de collectie en de landschapstuin Hortus Zelandiae het verhaal van de Zeeuwse natuur te vertellen in zijn natuurhistorische en cultuurhistorische context, aansprekend voor verschillende leeftijdsgroepen en voeding gevend aan verwondering;
- kennis te leveren over de natuur en biodiversiteit, die bruikbaar is voor de duurzame samenleving, - dit in nauwe samenwerking met Het Zeeuwse Landschap, onze natuurlijke partner.

1.4 Positionering

Museum Terra Maris is hét museum voor Natuur en Landschap van Zeeland en de natuurlijke partner van Het Zeeuwse landschap.

1.5 Kernbelofte

Elk bezoek aan Museum Terra Maris vergroot mijn waardering voor en kennis van de Zeeuwse natuur en landschap.

2. De basis

Museum Terra Maris is hét museum voor natuur en landschap van de provincie Zeeland. Museum Terra Maris is een stichting en opende in mei 2006 haar deuren als onderdeel van Het Zeeuwse Landschap. Museum Terra Maris, wat letterlijk “Land van de zee” betekent, gaat over de provincie Zeeland, en haar bijzondere natuur.

Gelegen in het natuurgebied De Manteling (Natura 2000) in de voormalige orangerie van Kasteel Westhove (monumentaal erfgoed) is Museum Terra Maris uniek, zowel qua natuur als in het opzicht van cultureel erfgoed. In de Hortus Zelandiae zijn alle landschappen van Zeeland vertegenwoordigd en wordt verwezen naar de gebieden van Het Zeeuws Landschap.

Museum Terra Maris is een erkend geregistreerd museum. Museum Terra Maris is aangesloten bij de Vereniging van Science Centra (VSC), de Vereniging Zeeuwse Musea en bij de Museumvereniging.

2.1 Het idee

Museum Terra Maris laat in het museum door haar collectie en vaste tentoonstelling en in de grote landschapstuin de natuur het ontstaan en de ontwikkeling van het Zeeuwse landschap zien en beleven. Hierdoor hopen we mensen te raken: wat je ervaart blijft in je hoofd en hart, waardoor er meer waardering komt voor de natuur. In het bijzonder de Zeeuwse natuur. Meer waardering leidt tot meer behoefte om te beschermen en behouden.

2.2 De praktijk

De helft van onze bezoekers komt uit Zeeland, zij komen vaak in de periode dat ze (basis)schoolgaande (klein)kinderen hebben. Ook komen veel kinderen in schoolverband naar Museum Terra Maris. Daarnaast wordt Museum Terra Maris door een grote groep toeristen bezocht, merendeels ook gezinnen.

Wisseltentoonstellingen en activiteiten bij Museum Terra Maris zorgen voor herhaalbezoek en geven de kans om op actualiteiten in te spelen.

2.3 De uitdagingen

Toch zien we ook dat verschillende groepen minder tot niet naar Museum Terra Maris komen. Komende beleidsperiode willen we onderzoeken welke groepen dit precies zijn, wat de reden is dat ze minder tot niet komen en of wij daar wellicht iets aan kunnen doen.

Wij willen tot de nieuwe vaste tentoonstelling, de komende jaren tenminste onze bezoekersaantallen weer op het niveau van voor corona krijgen: op 40.000 bezoekers per jaar.

Bij de opening van Museum Terra Maris was de tentoonstelling eigentijds en waren er uitbreidingsplannen in de vaste tentoonstelling. Deze zijn niet gerealiseerd en nu, na bijna 20 jaar, is de gebruikte digitale laag in de tentoonstelling verouderd. Ook is er een duidelijke wens vanuit het museum en bij bezoekers om meer van onze collectie te ontsluiten, door deze te gebruiken in de vaste tentoonstelling. Het is dus tijd om de vaste tentoonstellingszalen te vernieuwen. Hiervoor de benodigde financiering rond krijgen is een grote uitdaging voor de komende beleidsperiode.

Het digitaal ontsluiten van de collectie en het collectiebeheer in een niet verduurzaamd monumentaal pand zijn uitdagingen ten aanzien van onze collectie.

En zeer urgent is de verduurzaming van de Orangerie van Stichting Westhove waarin Museum Terra Maris gevestigd is. Uitdagingen hierbij liggen in het feit dat Museum Terra Maris niet de eigenaar van het pand is maar dit huurt van Stichting Westhove en dat het een rijksmonument betreft.

3. Prioriteiten

3.1 Collectie

Beheer, registratie & ontsluiting

Naast het reguliere collectiebeheer wat onder andere bestaat uit het monitoren van de klimaatomstandigheden en handmatig controleren op vraat en inzetten van het vriesprotocol zijn de collectiemedewerkers veel bezig met het digitaliseren/registreren en uitzoeken van de verschillende collectie-onderdelen. Het grootste deel van de schelpencollectie, alsmede de verzameling opgezette vogels en zoogdieren is inmiddels ingevoerd in BioXL. BioXL is onze module voor registratie van natuurhistorische collecties, dat draait onder het museumplatform Atlantis. Hiermee willen wij onze collectie voor een zo breed mogelijk publiek ontsluiten.

Speerpunten 2024 - 2028

- De provincie is op verzoek van verschillende musea, waaronder Museum Terra Maris, bezig met een haalbaarheidsonderzoek voor een gezamenlijk provinciaal depot. Afhankelijk van de uitkomst zal dit consequenties gaan hebben voor de opslag van onze collectie in de komende beleidsperiode.
- Ontsluiten van collectie via registratie en samenwerking met ZB Bibliotheek van Zeeland. Dit zijn wij eind 2020 gestart en door hierin goed te blijven samenwerken hopen wij onze collectie eind van deze beleidsperiode volledig gedigitaliseerd en ontsloten te hebben.
- Aanvullen van collectie met (grote) zoogdieren.
- Onze collectie is qua schelpen en vogels zeer uitgebreid, maar heeft nog hiaten met name op het gebied van de zoogdieren. Met de vernieuwing van de vaste expositie in het achterhoofd blijven wij gericht op het toevoegen van grotere zoogdieren.

3.2 Museum & Hortus Zelandiae

Ontdekken, ervaren, leren & genieten

Als kind gefascineerd zijn door de natuur: we genieten van de schoonheid, verbazen ons over de bijzondere vormen en zijn geboeid door de werking ervan. Met verhalen en vondsten, met aansprekende presentaties en toegankelijke kennis sluiten we hierop aan en laten we bezoekers de bijzonderheid van de biodiversiteit ervaren en ontdekken. We leggen jong en oud de natuurlijke processen en systemen uit, prikkelen hun verbeeldingskracht en laten hen genieten.

De huidige museumbezoeker verwacht daarbij een persoonlijke ervaring en wil deze kunnen delen. Waar musea voorheen alleen gericht waren op kennisoverdracht, is Museum Terra Maris een plek die ook verwondering en inspiratie oproept, nieuwsgierig maakt en mogelijkheden biedt om zelf tot inzicht te komen. Ook onze collectie wordt toegankelijk gemaakt in het open depot, online en in de tuin, op verschillende niveaus voor zowel bezoekers als de donkergroene achterban.

Door in het museum en de tuin kinderen en jongeren aansluitend bij school een andere leerervaring te bieden, dragen we bij aan de natuureducatieprogramma's en cultuurlessen.

Met het bieden van activiteiten op iedere schoolvakantiedag en met seizoensgebonden evenementen en zeker ook met de Middeleeuwse festijnen weten wij een breder publiek te trekken, dat daardoor ook kennis maakt met Museum Terra Maris en met de rijke Zeeuwse natuur.

Bezig zijn in de natuur is goed voor het welzijn en voor geluksgevoel. Ook dit is belangrijk om jong en oud te laten ervaren.

Speerpunten 2024 – 2028

Vaste tentoonstelling

De huidige vaste presentatie dateert deels uit 2007 en is aan het einde van zijn economische levensduur. De aantrekkingskracht ervan neemt af en inhoudelijk willen we de presentatie ook actualiseren, wat met name ook voor de educatieve programma's belangrijk is. In 2029 willen we daarom de gehele vaste presentatie in één keer vernieuwen. De komende beleidsperiode gaan we dit voorbereiden door het maken van een conceptplan (2025) en gaan wij hiermee op zoek naar financiering door derden. Zie ook hoofdstuk 4 Ambities.

Wisseltentoonstellingen

In de 2e helft van de komende beleidsperiode zal veel van de aandacht en energie gaan zitten in de vernieuwing. In de ontwikkeling van tijdelijke tentoonstellingen wordt pas op de plaats gemaakt (we zetten waar mogelijk in op inhuur van bestaande wisseltentoonstellingen in plaats van deze volledig zelf te ontwikkelen) en de doelstelling voor de bezoekersaantallen in die periode is: stabilisering van het huidige aantal. Na de heropening in 2029 maken we een stap naar jaarlijks 45.000 bezoekers

Educatief aanbod

Ons schoolbezoek is stabiel. Jaarlijks ontvangen we tussen de 2500 en 3000 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs. Onze ambitie is om de komende beleidsperiode het bereik van onze educatieve programma's vast te houden om vanaf 2029 te kunnen doorgroeien.

Het educatief aanbod zal daartoe verder gestroomlijnd worden langs enkele doorlopende leerlijnen. De hoeveelheid en verscheidenheid in de programma's zal worden teruggebracht, zonder afbreuk te willen doen aan de breedte van het aanbod. Bij de herinrichting van de vaste presentatie, zullen we er expliciet voor zorgen dat het educatieve aanbod en de beleving in het museum op elkaar aansluiten. Ons educatieve model gaat uit van het algemene principe "verwondering -> ervaren -> betekenis geven -> begrijpen -> waarderen". Vertaald naar onze uitgangspunten gaat het om zelf onderzoeken, echt ervaren en daarmee verwondering wekken. Museum Terra Maris bereikt veel basisscholen. Als NME Walcheren zijn wij de plek voor natuur- en milieueducatie en ook via KEW (Cultuureducatie) weten scholen ons te vinden. In de komende beleidsperiode gaan wij ons aanbod ook bekend maken in de bredere omgeving, met name Rotterdam en Antwerpen en breder West-Vlaanderen zijn hierbij interessante gebieden. Veel schoolkinderen in deze verstedelijkte gebieden komen veel te weinig in aanraking met de natuur. Juist voor deze kinderen gaan wij een aantrekkelijk aanbod voor schoolreisjes ontwikkelen, waarbij doel is de kinderen te bereiken en niet om hier geld aan te verdienen.

Ook in het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur (DZN) en in samenwerking met Erfgoed Zeeland ontwikkelen we educatief aanbod en verzorgen wij natuureducatie.

Hortus Zelandiae

In de 2.5 ha grote landschapstuin, zijn de verschillende landschappen van Zeeland te zien. Onze tuin is natura 2000 gebied waar door de grote diversiteit aan landschappen veel verschillende soorten (flora en fauna) voorkomen. Juist in de tuin ervaar je de natuur van Zeeland. Veel van onze educatieve activiteiten vinden dan ook plaats in de tuin, zowel bij de bijenstal - onze huisimker verzorgt educatieve programma's rondom honingbij en solitaire bijen - als bij het Mottekasteel (erfgoed) en gedurende workshops en rondleidingen in de 2,5 ha tuin.

Alle soorten landschap van Zeeland zijn in het klein te vinden bij Museum Terra Maris. Bij ieder landschap is informatie te vinden en zijn doorverwijzingen naar natuurgebieden in Zeeland waar dit landschap voor komt. Voor mensen die minder mobiel zijn is het vaak onmogelijk om de natuurgebieden in Zeeland te bezoeken, in de Hortus Zelandiae kunnen zij deze gebieden met unieke flora en fauna toch zien en ervaren door gebruik te maken van aanwezige speciale strandrolstoelen.

Algemeen: meer focus op tuin, uniek en zeer waardevol, eventueel fotohut ontwikkelen in de tuin, wanneer hier financiering voor te vinden is.

Samenwerking met andere heemtuinen verder uitbreiden.

Museum Terra Maris een van de Themamusea van Zeeland

In 2022 heeft de provincie Zeeland een nieuw museumbeleid vastgesteld, binnen de hoofdlijnen van de ontwikkelagenda Cultuurveld 2022-2024 en gebaseerd op de drie pijlers:

1. *Basis op orde*
2. *Vernieuwing en verbreding*
3. *Intrinsieke waarde van Cultuur*

Het museumbeleid van de Provincie Zeeland is gericht op een kernkeuze over de basisinfrastructuur van provinciale musea: de zogenoemde themamusea. Hierbij is voorgesteld om in de periode 2022-2024 het Zeeuws Museum, Watersnoodmuseum, Zeeuws Maritiem MuZEEum, Bevrijdingsmuseum Zeeland en Industrieel Museum Zeeland als basisinfrastructuur te zien en te benoemen tot themamuseum. Vanuit Museum Terra Maris hebben wij aangegeven het logisch te vinden dat Museum Terra Maris in de toekomst meegenomen wordt als 6^e museum om ook de voor Zeeland zo belangrijke onderdelen natuur en landschap een plek te geven en daarmee het plaatje voor Zeeland compleet te maken. Daarnaast zijn er al veel verbindingen op het historische vlak, waarbij Museum Terra Maris als onderdeel van de buitenplaats Westhove en met het mottekasteel en als onderdeel van de Liberation Route een waardevolle toevoeging geeft.

Ambitie: Iedere Zeeuw moet de themamusea ten minste eenmaal bezocht hebben. Samen vertellen ze het brede verhaal van Zeeland.

Museum Terra Maris voldoet al in grote mate aan de voorwaarden en kan juist in de samenwerking voor meerwaarde zorgen. In eerste verkennende gesprekken is gebleken dat ook vanuit de provincie een aansluiting wenselijk is gezien het provinciale karakter van het museum en de toegevoegde waarde van het natuurhistorische en cultuurhistorische verhaal. Aansluiting bij de bestaande themamusea zou logischerwijs in '25 plaatsvinden, aangezien in 2024 het beleid herijkt wordt.

Verdere professionalisering en uitbreiding van educatieve activiteiten zullen daar zeker onderdeel van uitmaken. Hiervoor is een structurele uitbreiding van 0,5 Fte nodig.

Als themamuseum zal Museum Terra Maris naar verwachting meer ‘in the picture’ komen te staan bij een groter publiek als onderdeel van het grotere verhaal van Zeeland. Dit verbetert ons verdienmodel, aangezien dit naar verwachting zal bijdragen aan meer bezoekers.

Activiteiten

Met seizoensgebonden activiteiten trekt Museum Terra Maris een breder publiek en wordt herhaalbezoek gestimuleerd. De in de vorige beleidsperiode opgestarte momenten en al langer succesvolle activiteiten: Museum Terra Maris viert de lente (April), de Middeleeuwse festijnen (Juli en Augustus), Museum Terra Maris viert de herfst (Oktober) en Museum Terra Maris viert de winter (December/Januari) bieden samen een mooi jaarrond aanbod.

Naast dit aanbod voor families blijven wij in de zomervakantie de Scharrelkidsclub organiseren. Gedurende de hele zomervakantie is er veel te doen aan workshops, experimenten en activiteiten in en met de natuur bij Museum Terra Maris voor kinderen in de basisschoolleeftijd.

3.3 Verbinden & maatschappelijke relevantie

Sustainable Development Goals

Museum Terra Maris staat midden in de maatschappij en heeft de rol of taak om hedendaagse vraagstukken op gebied van natuur, klimaat en biodiversiteit onder de aandacht te brengen, te informeren over mogelijke oplossingen. Om impact te hebben op bezoekers, worden op een speelse en positieve manier vraagstukken verduidelijkt en laten we de bezoekers alternatieven ontdekken en/of ervaren.

Museum Terra Maris voelt zich dan ook in haar missie en werkwijze verbonden met de Sustainable Development Goals (SDG's), zoals die in 2015 zijn vastgesteld door de Verenigde Naties. Wij zijn vooral actief op de thema's gerelateerd aan de natuur en educatie (4,7,13,14,15). Museum Terra Maris wil de wereld graag een betere plek maken en doet dit door al haar activiteiten in het museum en op de scholen. Ook in het dagelijkse (kantoor/museum-) leven proberen wij ons steentje bij te dragen: folder en briefpapier met duurzame inkt op gerecycled papier, elektrische tractor en tuingereedschap, die opgeladen worden met onze zonnepanelen en door waar mogelijk producten en diensten zoveel mogelijk van lokale leveranciers af te nemen.

Codes (3)

Museum Terra Maris onderschrijft de 3 governance codes voor musea:

1. *Fair Practice Code*
2. *Governance Code Cultuur*
3. *Code Diversiteit & Inclusie*

Bij Museum Terra Maris volgen wij de Provinciale CAO en ook ZZP-ers krijgen een redelijke en faire vergoeding. De verhouding tussen betaalde krachten en vrijwilligers is in evenwicht en wij investeren in onze vrijwilligers met scholing, aandacht en passende vergoeding.

De personeelssamenstelling is in balans qua gender en leeftijd, maar nog niet divers in culturele achtergrond, hier is wel duidelijk aandacht voor bij werving en selectie. Locatie in Zeeuwse achterland heeft hier zeker mee te maken.

Wij streven transparantie na en delen ook onze jaarverslagen openbaar. De rollen en verantwoordelijkheden zijn transparant. Nevenfuncties van bestuur en leden van de Raad van Toezicht zijn openbaar net als het rooster van aftreden en vergoedingen. Wij werken in een open cultuur, onafhankelijk en integer. We gaan verantwoordelijk om met mensen en met de middelen van de organisatie. We bewaken de continuïteit en zorgen d.m.v. een externe accountant voor kwaliteitscontrole op onze financiën.

Ons museum biedt aangepaste programma's voor speciale doelgroepen (minder validen, en slechtzienden). Ook hebben wij een strandrolstoel en een strandrollator beschikbaar voor de tuin. Ons open depot is alleen bereikbaar per trap.

Wij zijn een natuurmuseum voor alle inwoners van Zeeland, maar merken dat inwoners met een andere culturele achtergrond nog weinig naar het museum komen. Dit willen wij de komende jaren gaan veranderen, hier wordt beleid op ontwikkeld. Doelstelling is om in 2028 dezelfde samenstelling in ons bezoek te hebben als de samenstelling van de populatie van Zeeland.

Diversiteit & Inclusiebeleid

Programma

Doel: De waardering voor de tentoonstellingen en ander aanbod is onder verschillende bevolkingsgroepen hetzelfde. We zijn ons bewust van gehanteerde culturele perspectieven in ons aanbod en geven daar rekenschap van. Ons programma is ook toegankelijk voor mensen met een fysieke of mentale beperking.

Beleid: We zullen bij ons onderzoek naar waardering en tevredenheid bij bezoekers ook nagaan in hoeverre mensen met een migratieachtergrond of een fysieke beperking zich thuis voelen bij Museum Terra Maris. Actie: zo nodig nemen we maatregelen, passend bij de doelstellingen en beschikbare budgetten.

Publiek

Doel: de door ons bereikte doelgroep vormt qua samenstelling een afspiegeling van het publiek in ons verzorgingsgebied, Zeeland.

Beleid: We gaan onderzoeken in hoeverre we in ons verzorgingsgebied een publiek bereiken dat - binnen onze doelgroepen - een afspiegeling vormt van de bevolking.

Actie: In onze uitingen letten we erop dat het beeld dat we geven van onze doelgroepen voldoende diversiteit weerspiegelt. Als uit onderzoek blijkt dat we ons doel niet bereiken nemen we maatregelen.

Personeel

Doel: we willen zeker stellen dat er gelijke kansen zijn bij werving, selectie en doorstroom van personeel, waarbij we de mate van diversiteit op niveau van organisatie en teams bewaken. We willen dat de medewerkers die onze bezoekers tegemoet treden een afspiegeling van de Zeeuwse samenleving zijn, zodat herkenning optreedt.

Beleid: We leggen vast dat de werving, selectie en doorstroom van makers, personeel, toezichthouders en partners zodanig gebeurt dat iedereen ongeacht etnisch-culturele achtergrond of gender gelijke kansen wordt geboden en gelijk wordt behandeld.

We vergroten de bewustwording van het belang van diversiteit bij werving en selectie en hebben de sollicitatieprocedure hiertoe aangepast.

Actie: voor een vacature opengesteld wordt kijken we welke capaciteiten en diversiteit er ontbreken in het team en passen we de vacature en de plekken waar geworven wordt hierop aan.

Partners

Doel: ons netwerk van partners met een diverse achtergrond inzetten voor bevordering kwaliteit en bereik van onze programmering.

Actie: netwerk opbouwen vanuit bestaande contacten met scholen en andere maatschappelijke relaties.

Speerpunten 2024 - 2028

Sustainable Development Goals

Duurzaamheidspagina op onze website waarin wij SDG's duidelijk omarmen en aangeven waar wij hierin vooruitgang boeken.

Samenwerken

De huidige samenwerking met andere natuur- en cultuurorganisaties in Zeeland (Het Zeeuwse Landschap, De Zeeuwse Natuur, Geopark-Schelde Delta, Vereniging de Zeeuwse Musea, de Veerse musea, de themamusea, Erfgoed, et cetera) voortzetten en uitbreiden, samen kunnen we meer bereiken.

In samenwerking met Het Zeeuwse Landschap realiseren van educatief bezoekerscentrum bij Oranjezon.

Samenwerking nationaal met andere natuurhistorische musea (VSC), Heemtuinen en de museumvereniging voortzetten en zo mogelijk uitbreiden.

Verduurzaming orangerie

Om het goede voorbeeld te geven en passend bij onze identiteit en missie omarmt het museum de verantwoordelijkheid en de mogelijkheid om het bewustzijn te vergroten over de manier waarop onze collectieve keuzes het milieu beïnvloeden. Wij geloven in een zo breed mogelijke benadering van duurzaamheid. Dus in onze tentoonstellingen, educatie, activiteiten en in onze logistiek en gebouwen.

Museum Terra Maris huurt van Stichting Westhove de orangerie aan de Duinvlietweg te Oostkapelle voor een museumfunctie. In het complex zijn in de glazen aanbouw het Museumcafé en de museumentree/winkel ondergebracht. Op de eerste etage van de orangerie zijn werkplekken voor het museum personeel en is het collectiedepot.

Als natuurhistorisch museum en met onze missie is het vanzelfsprekend dat wij als Museum Terra Maris zo duurzaam mogelijk met energie willen omgaan. Waar mogelijk hebben wij de afgelopen 2 jaar al verduurzaamd, zo werken we in de tuin met elektrisch gereedschap en trekker die opgeladen worden door de zonnepanelen op het scharreLAB. Het dak van het scharreLAB is volledig benut voor zonnepanelen. De voormalige orangerie, rijksmonument is echter nog niet verduurzaamd.

Museum Terra Maris heeft in 2022 het adviesbureau Het Oversticht te Zwolle gevraagd een energieadvies op te stellen om inzicht te krijgen in de mogelijkheden en onmogelijkheden van verduurzaming van de orangerie. Ook om inzicht te krijgen in de uitvoeringskosten van de verduurzaming en in de reductie van het huidige energieverbruik. Het energierapport is medio november 2022 ontvangen. Het rapport kan o.a. gebruikt worden om bij het Rijk DUMAVA subsidie aan te vragen voor de uitvoeringskosten.

De werkgroep verduurzaming Museum Terra Maris (waarin ook Stichting Westhove als eigenaar zit) heeft als beleidsadvies gegeven: Pak de verduurzaming van Museum Terra Maris (orangerie) aan in 3 fasen:

Fase 1 aantal bouwkundige zaken

- Vervangen bestaande verlichting door ledverlichting (gestart in 2022)
- Besparing stroomverbruik aquarium door vervangen pomp voor zuiniger exemplaar
- Dichten kieren en afhankelijk van kosten aanpassen buitendeur museum naar tuin, bij hoge kosten verschuiven naar fase 2

Fase 2 isoleren en vervangen verouderde ketel

- Isoleren van de schil (ramen en muren)
- Installeren warmtepomp

Fase 3 investeren in eigen duurzame energieopwekking

- Plaatsing van extra zonnepanelen, op het dak van het museum of elders.

Voor de verduurzaming zal deels financiering gezocht moeten worden, deels kan dit terugverdiend worden door lagere kosten. Zie ook hoofdstuk 4 voor de volledige verduurzaming.

3.4 Ondernemend & zichtbaar

Geen doel op zich maar heel belangrijk om gestelde doelen te bereiken. Wij willen Het museum voor Natuur en Landschap van Zeeland blijven. De toekomstbestendigheid van Museum Terra Maris vergroten.

Hiervoor zijn een aantal elementen van belang: goed opgeleide, gemotiveerde medewerkers, een gedeelde visie, voldoende vrijwilligers, goede faciliteiten, zoals ICT en huisvesting en een goede samenwerking binnen de organisatie. Investeren in medewerkers: een prettige werkomgeving, juiste ICT-ondersteuning, zeggenschap over werkindeling waar mogelijk, veilige werkplek en niet te hoge werkdruk.

De driehoek collectie, museum en tuin versterken elkaar. Zonder collectie geen museum, zonder tuin geen verdieping voor het museum en geen te ervaren ecosystemen voor de bezoeker, waarmee de collectie 'tot leven' gebracht kan worden. Het geheel is Museum Terra Maris en dit zal als 'merk' ook zo onder de aandacht gebracht worden.

Speerpunten 2024 - 2028

Promotie & Nieuwe website

In 2023 was de lancering van de nieuwe website. Het actueel houden van onze eigen website, het actuele aanbod van Museum Terra Maris bijhouden op verschillende andere websites en promotie via Facebook en Instagram zal de komende jaren verder uitgewerkt worden. Ook willen we gericht bepaalde doelgroepen gaan benaderen, promotie op maat is hiervoor nodig.

Team vergroten

De laatste jaren zijn er meer taken bij gekomen, wordt er meer verwacht aan administratie, zichtbaarheid op verschillende websites en social media en lopen we er ook tegenaan dat bezoekers meer sturing en begeleiding nodig hebben. Ons team is in dezelfde tijd niet vergroot. Dit geeft een te hoge werkdruk die zijn tol eist. Komende beleidsperiode willen we dan ook op zoek naar structurele financiering om het team uit te breiden: 0,3 Fte administratieve ondersteuning en 0,5 Fte op de afdeling Communicatie, Educatie en Tentoonstellingen.

4. Verdere ambities, nog niet haalbaar met de huidige bemensing en financiering

Voor Museum Terra Maris ligt een grote uitdaging om financiering te zoeken voor de 2 belangrijkste en grootste investeringen in de komende beleidsperiode:

1. *De volledige verduurzaming van de orangerie (€300.000)*
2. *De vervanging van de vaste tentoonstelling (€500.000)*

Vanuit ons eigen team en vanuit onze stakeholders zijn er verder verschillende ambities, ideeën en wensen, die op dit moment niet opgepakt kunnen worden vanuit Museum Terra Maris. Simpelweg omdat de capaciteit of het budget ervoor ontbreekt. Hieronder een korte, niet volledige opsomming met ruwe inschatting kosten, in willekeurige volgorde:

1. *Meer begeleiding in het museum en in de tuin voor bezoekers, meer workshops en themamiddagen:*
 - 0,5 FTE educatie en uitbreiding van het aantal vrijwilligers
2. *Vogelkijkhut/Fotohut*
 - Realisatie van een fotohut in de landschapstuin van Museum Terra Maris. De Hortus Zelandiae is een prachtige tuin met zeer veel bijzondere waarnemingen van insecten en vogels. Voor natuurfotografen een perfecte plek om bijzondere foto's te kunnen maken. Door een rustig hoekje van de tuin af te zonderen en in te richten met een poel waar, door regelmatig te voederen, veel dieren op af komen, kan een ideale plek worden gecreëerd voor een fotohut.
3. *Museum Terra Maris als informatiepunt voor actuele maatschappelijke thema's, zoals stijgende zeespiegel en verzilting van het land. Aparte programmering, activiteit of evenement:*
 - Inzet en financiering afhankelijk van gekozen vorm. Van themaweekend tot speciaal evenement.
 - Bijdrage aan ontwikkeling van (pop-up) exposities bij bezoekerscentra en informatiepunten binnen Zeeland. (Als eerste: Pompstation Oranjezon)
 - Inzet en financiering is afhankelijk van aantal, grootte, bezetting van medewerkers, permanent of tijdelijk karakter van expositie, etc. Wanneer hier serieus interesse voor is zal dit verder uitgewerkt en begroot moeten worden.
4. *Museum Terra Maris als startpunt voor De Manteling van Staatsbosbeheer met informatie over Natura 2000 (Er wordt in 2023 al een informatieboom geplaatst in de tuin, extra programmering is hier waardevol bij).*
 - Inzet en financiering afhankelijk van gekozen programmering.
5. *Het verhogen van landschapselementen zowel groen als blauw van 2 naar 10% in de provincie Zeeland is een ambitie waar aandacht voor in museum en/ of tuin van Museum Terra Maris zou moeten komen.*
 - Dit beleid van de provincie kan onder andere onder de aandacht van de bezoekers gebracht worden d.m.v. een informatiedrager.

6. *Voorbeeldtuin en misschien stempel 'approved door Museum Terra Maris' bij tuincentra in Zeeland*
 - Marketing actie met kwaliteit verbetering.

Financiële paragraaf bij Hoofdstuk 4

Grove inschatting:

Volledige verduurzaming orangerie	Isoleren muren en muurverwarming aanbrengen, dubbel glas of monumentenglas Zonnepanelen op het dak Warmtepomp	300.000	
Vervangen van de vaste tentoonstelling		500.000	
0,5 Fte educatie structureel	Begeleiding groepen en bezoekers	30.000	jaarlijks
0,3 Fte administratieve ondersteuning		17.500	jaarlijks
Fotohut/Vogelkijkhut		30.000	
Informatiedragers	v.b. infobomen tuin	5.000	Per stuk
Marketingactie met tuincentrum		5.000	
Voorbeeldtuin	Inheemse planten, die biodiversiteit bevorderen en gedijen in Zeeuwse klimaat	5.000	

Oostkapelle, 4 december 2023

Sandra van der Westen, directeur-bestuurder